ជីវិតពីតាគ្គរ
PYTHAGORE

(<u>កកន</u> ៖ ន័យដើមនៃឈ្មោះ « ពីតាគ្គរ » គឺ « ថ្មគីរី » ឬ « បិតាគីរី » ។ Old Persian : Pitar; Sanskrit : pitar; Greek : Pytha, Pater; Latin : pater; German : Vater; French : père; English : father, peter...)

បានចំរើនលូតលាស់នៅអូឡាំព្យ៉ាដទី៦០ ។ បានមករស់នៅស្រុកអ៊ីតាលី នៅអូឡាំព្យ៉ាដទី៦២, ទទួលមរណភាពនៅឆ្នាំទី៤ នៃអូឡាំព្យ៉ាដទី៧០ ក្នុងជន្មាយុ៨០ ឬបើតាមសំដីអ្នកខ្លះទៀត ក្នុងអាយុ៩០ឆ្នាំ ។

* *

*

វាមានការបែងចែកមែកធាងយ៉ាងល្បីល្បាញផ្នែកខាងទស្សនវិជ្ជា, ម្ខាងជាពួកយ៉ូនីច (យោនី)... មួយផ្នែកទៀតខាងពួកអ៊ីតាលិច (អ៊ីតាលី) ។ ត្វាលែសនៅមីឡេត៍ ជាពួកមេក្រុមដឹកនាំខាងយ៉ូនិច ចំណែកពីតាគ្គរខាងពួកអ៊ីតាលិច ។

អារីសទីពនៃក្រុមស៊ីរេណាអ៊ិចបានពោលថា ៖ ហេតុដែលគេដាក់ឈ្មោះទស្សនវិទូម្នាក់នេះថាជា « ពីតាគ្គរ » គឺមកពីសំដីសំដៅរបស់គាត់ទាំងប៉ុន្មាន ចេញមកពីក្រអូមមាត់ពេលណា តែងតែមានលក្ខណៈពិតប្រាកដ ប្រហែលគ្នានឹងការទស្សន៍ទាយរបស់ព្រះអាប៉ូឡុង-ពីធាន ។

គឺគាត់នេះហើយមុនគេទាំងអស់ ដែលមានចិត្តសុភាពរាបសារ មិនព្រមទទួលឋានៈជាអ្នកប្រាជ្ញ គ្រាន់តែទទួលឋានៈជាទស្សនវិទូប៉ុណ្ណោះ ។

តាមយោបល់អ្នកផង គេថាពីតាគ្គរមកពីស្រុកសាម៉ូស, ជាកូនប្រុសរបស់មនេសាក ដែលជាជាងចម្លាក់មួយរូប... ។ ថ្វីបើមានអ្នកខ្លះទៀតពោលថា គាត់ជាជនជាតិតុសកាន ហើយគាត់មានកំណើតនៅក្នុងកោះតូចមួយ ដែលពួកអ្នកក្រុងអាត្វែនតណ្តើមយកបាននៅក្នុងសមុទ្រធីរ៉ែន ។

ពីតាគ្គរ បានសិក្សាមុខរបរវិជ្ជាជីវៈរបស់ឪពុកខ្លួនយ៉ាងស្ទាត់ជំនាញ ។ គាត់បានសិតពែងប្រាក់ដោយដៃរបស់គាត់ផ្ទាល់ចំនួនបី រួចគាត់យកទៅប្រគេនព្រះសង្ឃជា

តិអេយីព្ទបីអង្គ ។ មុនដំបូង គាត់ត្រូវជាសាវ័ករបស់អ្នកប្រាជ្ញ ផេរេស៊ីដ ដែលគាត់បានគោរពប្រណិបតន៍យ៉ាងស្និតស្នាញ ។ ថ្ងៃមួយ, ពេលដែលផេរាស៊ីដមានជម្ងឺជាទម្ងន់ ដែលធ្វើឲ្យគាត់នឹកស្មានថា គាត់កំពុងរៀបចំស្លាប់, ពីតាគ្គរក៏ដើរតម្រង់ចូលក្នុងបន្ទប់របស់គាត់ ក្នុងគោលបំណងស្ទាបស្ទង់អាការរោគរបស់លោកគ្រូ ។ ប៉ុន្តែផេរាស៊ីដ ដែលមានអារម្មណ៍ថា ជម្ងឺរបស់គាត់ជាជម្ងឺឆ្លង ក៏បានបិទទ្វារយ៉ាងប្រញាប់ព្រមទាំងបានស៊កម្រាមដៃមួយតាមប្រឡោះទ្វារផង ៖ « មើលនែ៎ ! គាត់ពោល, មើលម្រាមដៃរបស់អញឯណោះ ! ឯងឃើញទេ វារលាត់ស្បែកអស់រលីងហើយ... ចំណែករូបកាយរបស់អញក៏វាអីចឹងដែរ ! » ។

បន្ទាប់ពីផេរាស៊ីដបានទទួលមរណភាពទៅ, ពីតាគ្គរក៏បានធ្វើការសិក្សាអស់មួយរយៈពេលនៅសាម៉ូស ក្រោមការដឹកនាំរបស់ហែរម៉ូដាម៉ង់តេ ។ បន្ទាប់មកគាត់ក៏មានកើតចំណង់យ៉ាងខ្លាំងក្លា ដើម្បីរៀនសូត្រឲ្យបានវែងឆ្ងាយ និងក្រេបយកចំណេះវិជ្ជាអំពីទំនៀមទំលាប់បរទេស ។ គាត់ក៏បានបោះបង់ចោលស្រុកទេសរបស់គាត់ និងរបស់របរដែលគាត់មានទាំងប៉ុន្មាន ដើម្បីចំណាយក្នុងការធ្វើដំណើរ ។ គាត់បានទៅរស់នៅ ក្នុងរយៈពេលយ៉ាងយូរក្នុងប្រទេសអេយីព្ទ, ដើម្បីធ្វើកិច្ចពិភាក្សាប្តូរយោបល់គ្នា ជាមួយនិងព្រះសង្ឃនិងពួកព្រឹទ្ធាចារ្យនៅទីនោះ និងដើម្បីមុជចូលទៅក្នុងរឿងសម្ងាត់ទាំងឡាយ ដែលមានលាក់បង្កប់យ៉ាងជ្រៅ នៅក្នុងលទ្ធិសាសនាអេយីព្ទ ។

ប៉ូលីក្រាត បានសរសេរលិខិតមួយទៅ អាម៉ាស៊ីស្ស ស្តេចនៃប្រទេសអេយីព្ទ ក្នុងលក្ខណៈជាសេចក្តីគាំទ្រចំពោះពីតាគ្គរ... ដើម្បីឲ្យគាត់នេះបានទទួលកិត្តិយសពីព្រះរាជាអេយីព្ទ ។ បន្ទាប់មក ពីតាគ្គរ ក៏បានឆ្លងកាត់ទៅប្រទេសកាល់ដេរ ដើម្បីសិក្សាអំពីវិទ្យាសាស្ត្រ (វេទមន្ត) របស់ពួកម៉ាឃី (Mages : ពួកហោរាទស្សន៍ទាយ) ។ នៅទីបំផុត បន្ទាប់ពីបានធ្វើដំណើរស្រាវជ្រាវគ្រប់ទីកន្លែង ធ្វើឡើងដោយសារការចង់ចេះចង់ដឹងមិនចេះឆ្អែតនៅប្រទេសផ្សេងៗនាខាងកើត គាត់ក៏បានមកសំណាក់នៅកោះក្រែត (Crète : ក្រអែត, ក្រអឺត... កោះសិរមាន់) ដែលនៅទីនោះ គាត់មានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយនឹងអ្នកប្រាជ្ញ អេពីមេនីដ ។ ពីទីនោះមក គាត់ក៏បានត្រឡប់មករស់នៅក្នុងស្រុកសាម៉ូសវិញ ។ សេចក្តីព្រួយបារម្ភនិងលំបាកចិត្ត នៅពេលដែលគាត់ឃើញស្រុកកំណើតរបស់គាត់ បានទទួលការជិះជាន់ពីសំណាក់រាជាផ្តាច់ការប៉ូលីក្រាត ក៏បានធ្វើឲ្យគាត់សំរេចចិត្តទៅរស់នៅបរទេសសារជាថ្មី ។ គាត់ក៏បានឆ្លងចូលមករស់នៅក្នុងដែនដីអ៊ីតាលី, មកស្នាក់អាស្រ័យនៅក្នុងភូមិក្រូតូន ក្នុងផ្ទះរបស់មីឡុង ដែលនៅទីនោះ គាត់បានបង្រៀនផ្សព្វផ្សាយទស្សនវិជ្ជា (ច្បាប់ធម៌) ។ គឺនៅទីនោះហើយ ដែលគាត់បានបង្កើតនិកាយមួយហៅថា ពួកអ៊ីតាលិច ។

កេរ្តិ៍ឈ្មោះរបស់ពីតាគ្គរក៏បានរីកសុះសាយទៅពាសពេញដែនដីអ៊ីតាលី ។ គាត់មានសាវ័កចំនួន៣រយនាក់ ដែលមករួមប្រជុំគោរពប្រណិបត្តិគាត់យ៉ាងហ្មត់ហ្មង ហើយបក្សក្រុមរបស់គាត់ បានក្លាយទៅជាសាធារណរដ្ឋមួយដ៏តូច តែមានសណ្តាប់ធ្នាប់ត្រឹមត្រូវ ។ អ្នកនិពន្ធជាច្រើនបានសរសេរថា នូម៉ាក៏បានរស់នៅក្នុងចំណោមកូនសិស្សទាំងនោះដែរ...គឺបានរស់នៅយ៉ាងពិតប្រាកដនៅក្រូតូន ក្នុងផ្ទះរបស់ពីតាគ្គរ, នៅពេលដែលជននេះ បានត្រូវតែងតាំងឲ្យធ្វើជាស្តេចនៅក្រុងរ៉ូម ។ ក៏ប៉ុន្តែពួកប្រវត្តិវិទ្យាដ៏ល្បីៗជាច្រើនទៀតបានអះអាងថា រឿងស្តេចនូម៉ា ជាសាវ័ករបស់ពីតា-គ្គរ ជារឿងពុំពិតទេ... ហេតុដែលមានពាក្យដំណាលដូច្នេះកើតឡើង គឺមកពីពីតាគ្គរមានគំនិតប្រហាក់ប្រហែលគ្នានឹងស្តេចនូម៉ា ដែលបានកើតមុនសករាជពីតាគ្គរវែងអន្លាយឆ្ងាយអង្វែង ។

ពីតាគ្គរធ្លាប់បានពោលថា ៖ នៅក្នុងរវាងមិត្តភក្តិ អ្វីៗជារបស់រួមទាំងអស់...ហើយគឺមិត្តភាពនេះឯង ដែលបានធ្វើឲ្យមនុស្សទាំងឡាយមានសិទ្ធិស្មើគ្នា (កកន ៖ ជាលទ្ធិដែលចម្លងចេញមកពីលទ្ធិពុទ្ធសាសនា ដោយពេលនោះ អរិយានសាសនាបានធ្លាក់ដុនដាបទៅហើយ) ។ ពួកសាវ័ករបស់គាត់ គ្មានរបស់របរអ្វីជាពិសេសនោះទេ។ ឥវ៉ាន់ឥវ៉ាន់ដែលគេមានទាំងប៉ុន្មាន ពួកគេប្រមែប្រមូលយកមកដាក់ចូលគ្នាទាំងអស់... ប្រាក់កាសដែលគេមានសំរាប់ចាយ គឺជាប្រាក់សំរាប់ចាយទាំងអស់គ្នា ។ ពួកគេបានចំណាយពេលវេលា៥ឆ្នាំ ដើម្បីមកស្តាប់ការប្រៀនប្រដៅរបស់លោកគ្រូធំដោយគ្មានឱកាសបើកមាត់និយាយពាក្យសំដី សូម្បីតែមួយម៉ាត់ក៏គ្មានផង ។ បន្ទាប់ពីរយៈពេលសិក្សាស្វាធ្យាយន៍ដុសដែកដុលដ៏តឹងរ៉ឹង និងដ៏យូរលង់បែបនេះ ទើបបានអ្នកផងមានសិទ្ធិអំណាច ចូលមកជួបពីតាគ្គរ ដើម្បីជជែកវែកញែកពិភាក្សាជាមួយនឹងគាត់ ។

* *

*

ពីតាគ្គរមានដំណើរសង្ហារ អាកប្បកិរិយាខ្ពង់ខ្ពស់ដូចព្រះរាជា ។ គាត់មានមាឌធំដំបង ហើយមានមុខមាត់ស្អាតបាតណាស់ ។ គាត់ស្លៀកពាក់គ្រប់ពេលវេលា ដោយដណ្តប់ខ្លួននឹងសំពត់ខ្សៀនពណ៌ស ដែលគ្មានប្រឡាក់ប្រឡូស សូម្បីបន្តិចបន្តួចក៏គ្មានផង ។ គាត់មិនដែលបង្ហាញមហិច្ឆិតា ឬសំដែងកំហឹងកំហែងកំហាល់ទោសៈអ្វីឡើយ ។ គ្រប់ពេលវេលា គាត់តែងលាក់បង្កប់អាថ៌កំបាំងមួយយ៉ាងធំធេង ។

គ្មានអ្នកណាម្នាក់បានឃើញគាត់សើចនោះទេ ឬក៏បានធ្លាប់ឮគាត់និយាយកំប្លុកកំប្លែងនោះក៏ទេដែរ ។គាត់មិនដែលចង់ដាក់ទោសអ្នកណាម្នាក់ នៅពេលដែលគាត

'មានកំហឹងក្នុងខ្លួន សូម្បីតែវាយឈ្នួលបំរើតែមួយរំពាត់ក៏គ្មានផង ។ ពួកសាវ័ករបស់គាត់បានទុករូបគាត់ជាព្រះអាប៉ូឡុង (អាប៉ូឡុងជាភាសាអង់គ្លេស ៖ គឺព្រះវិស្ណុ) មនុស្សនៅគ្រប់ភូមិដ្ឋាន តែងធ្វើដំណើរទាំងហ្វូងទាំងហ្វាយ មកស្តាប់ពាក្យសំដីរបស់ពីតាគ្គរ ជាពិសេសមកមើលរូបគាត់ ដែលមានរូបរាងដូចព្រះបង្ហាត់បង្រៀនសាវ័ក ។ ក្នុងមួយឆ្នាំៗ មានមនុស្សប្រកបដោយចំណេះដឹងចំនួន៦០០នាក់ មកពីទីតំបន់ឆ្ងាយៗនៃប្រទេសផ្សេងៗ ដែលបានចូលមកស្រុកក្រូតូន ៖ ក្នុងសម័យនោះ គឺជាកិត្តិយសមួយធំណាស់ សំរាប់ជនណាក៏ដោយដែលមានភ័ព្វសំណាង បានពិភាក្សា ១០-២០នាទីជាមួយពីតាគ្គរ ។

ពីតាគ្គរបានសរសេរច្បាប់ក្រមសំរាប់ជាអំណោយចំពោះប្រជាជាតិជាច្រើន ដែលបានធ្វើសំណើរនេះចំពោះគាត់ ។ អ្នកផងមានសេចក្តីកោតស្ញប់ស្ញែងចំពោះរូបគាត់គ្រប់ៗគ្នា... ម្ល៉ោះហើយគេមានការលំបាកក្នុងការបែងចែកឲ្យដាច់គ្នាស្រឡះ រវាងពាក្យសំដីរបស់គាត់និងពាក្យហោរានៅភ្នំដែលហ្វ ។ គាត់បានហាមប្រាមដាច់ណាត់មិនឲ្យធ្វើការស្បថស្បែ ព្រមទាំងមិនឲ្យយកព្រះធ្វើជាប្រធានសាក្សី ។ គាត់បានពោលថា មនុស្សយើងម្នាក់ៗ មែនទែនគួរតែកសាងសេចក្តីសុចរិតឲ្យបានជិតដល់ ដើម្បីញ៉ាំងឲ្យអ្នកផងគ្រាន់តែឮពាក្យសំដីរបស់យើងពេលណា ក៏គេអាចជឿបានស្រេចទៅហើយ ។

ពីតាគ្គរមានជំនឿថា ពិភពលោកដែលយើងរស់នៅ មានជីវិតនិងទំនាក់ទំនងផ្តែកបញ្ញាបាធីគ្រប់ទិសទីកន្លែង ។ គាត់បានយល់ថា ព្រលឹងនៃចក្រវាលទាំងមូលគឺជាឋានសួគ៌ដ៏ទន់ស្រាលនៅខាងលើមេឃ ដែលបញ្ជូនវិញ្ញាណមកមនុស្សនិងសត្វគ្រប់ៗគ្នា ។ គាត់ជឿថាព្រលឹងមិនចេះសាបសូន្យសោះឡើយ... ព្រលឹងតែងរសាត់អណ្តែតនៅតាមខ្យល់ ហើយតែងស្រវារយករូបកាយទី១ដែលគេបានជួបប្រទះ ។ ជាឧទាហរណ៍ ព្រលឹងមួយអាចចេញពីខ្លួនមនុស្សម្នាក់, ហើយចូលទៅក្នុងរូបកាយរបស់សត្វសេះ, សត្វឆ្កែចចក, សត្វលា, សត្វកណ្តុរ, សត្វពពេជ, សត្វត្រី... ឬក៏សត្វណាមួយផ្សេងទៀត ដោយគ្មានត្រូវការជ្រើសរើសអ្វីទាំងអស់ ។ គឺមកពីហេតុដូច្នេះហើយ បានជាពីតាគ្គរបានហាមប្រាមយ៉ាងដាច់ខាត មិនឲ្យអ្នកផងបរិភោគសាច់សត្វជាអាហារ ។ គាត់មានសេចក្តីជឿជាក់ថា គេអាចប្រព្រឹត្តអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរដូចគ្នា ក្នុងការសម្លាប់សត្វរុយ, សត្វមមង់ ឬក៏សត្វស្អិតផ្សេងៗទៀត គឺមានទោសស្មើគ្នានឹងការសម្លាប់មនុស្សម្នាក់ ពីព្រោះនៅក្នុងរូបកាយរស់រវើកដូចគ្នានេះ សុទ្ធតែមានព្រលឹងដូចៗគ្នាទាំងអស់ ។

ពីតាគ្គរ ដើម្បីបញ្ជាក់ប្រាប់អ្នកផងអំពីទ្រឹស្តីនៃការចាប់ជាតិកំណើតរបស់គាត់ គាត់បានពោលអះអាងថា កាលពីដើមគាត់ធ្លាប់មានថាន:ជាអេថាលីដ ដែលត្រូវជា

រាជបុត្ររបស់ព្រះមែរគួរ ។ គឺហេតុដូច្នេះហើយបានជាមែរគួរបានប្រាប់គាត់ថា ឲ្យស្នើរសុំអ្វីៗទាំងអស់ដែលគាត់ប៉ងប្រាថ្នាចង់បាន ក្រៅពីសភាពអមតៈ, ហើយចំណាងអ្វីៗដែលគាត់បានសុំ នឹងត្រូវបានបំពេញទាំងអស់ ។ ពីតាគ្ករក៏បានសុំចំពោះមែរ-គួរ នូវមហិទ្ធិឫទ្ធិនៃការនឹករឭកឃើញរឿងរ៉ាវទាំងឡាយ ដែលធ្លាប់កើតមានឡើងក្នុងពិភពអតិតកាល ពេលដែលគាត់កំពុងមានជីវិតរស់នៅ ក៏ដូចជានៅក្នុងពេលដែលគាត់ស្លាប់រួចទៅហើយ ហើយតាំងពីពេលនោះមក គាត់ក៏បានដឹងយ៉ាងច្បាស់លាស់ នូវរឿងហេតុអ្វីៗដែលធ្លាប់កើតមានឡើង ។ ដូចជាទាក់ទងនឹងរូបគាត់ផ្ទាល់បន្ទាប់ពីបានកើតមកជាអេថាលីដ... គាត់ក៏បានក្លាយទៅជាអេហ្វ៊ូរប ។ គាត់ក៏បានចូលប្រយុទ្ធក្នុងសង្គ្រាមនៅទីក្រុងត្រួយ ដោយនៅពេលនោះ គាត់ក៏បានទទួលរបួសយ៉ាងធ្ងន់ពីមេណេឡាស ។ ជាបន្ទាប់មក ព្រលឹងរបស់គាត់ក៏បានរត់សំដៅចូលទៅក្នុងរូបរបស់អ៊ែរម៉ូទីមូស ។ ក្នុងខណៈនោះ ដើម្បីបញ្ជាក់ដល់អ្នកផងអំពីអំណោយបារមីដែលព្រះមែរគួរបានផ្តល់ចំពោះគាត់ ៗក៏បានចាកចរទៅក្នុងប្រទេសនៃពួកប្រង់ស៊ីឌ ។ គាត់បានចូលទៅក្នុងវិហាររបស់អាប៉ូឡុង ហើយក៏បង្ហាញពីខែលកំពុកមួយរបស់គាត់ ដែលមេណេឡាសពេលវិលត្រឡប់មកពីទីក្រុងត្រួយវិញ បានយកមកថ្វាយព្រះអង្គនេះ ដើម្បីបញ្ជាក់ពីជោគជ័យរបស់សាមីខ្លួនគេផ្ទាល់ ។

បន្ទាប់ពីអ៊ែរម៉ូទីមូស គាត់ក៏បានក្លាយទៅជាអ្នកនេសាទពៀរុស ហើយនៅទីបំផុតក៏បានក្លាយមកជាទស្សនវិទូពីតាគ្គរ... ដោយមិនបានរៀបរាប់ផង ថាគាត់ក៏ធ្លាប់បានកើតជាសត្វមាន់គកនៅមីស៊ីល ព្រមធ្លាប់កើតជាសត្វក្ងោក មិនដឹងជានៅប្រទេសណាផងទេ ។

គាត់បានបញ្ជាក់ថា នៅក្នុងរយៈពេលនៃការធ្វើដំណើរចុះទៅឋាននរក គាត់បានជួបប្រទះនឹងព្រលឹងរបស់អ្នកកវីហេស៊ីយ៉ូដ ដែលកំពុងតែយំទួញស្រែកថ្ងូរជាខ្លាំងព្រោះគេបានយកច្រវាក់ ចងគាត់ផ្អោបនឹងសសរក្លោងមួយ ។ នៅក្នុងពេលជាមួយគ្នានោះ គាត់បានឃើញព្រលឹងរបស់អ្នកនិពន្ធអូមែរ (Homère) ដែលគេបានយកទៅចងព្យួរកនៅដើមឈើមួយពោរពេញដោយសត្វពស់...គឺពីព្រោះដោយហេតុថាកាលពេលគាត់នៅរស់ គាត់បាននិពន្ធរឿងភូតភរច្រើនណាស់ ដែលគាត់នេះបានបន្ទុកបណ្តាក់ទៅលើព្រះ ។ ជាពិសេសគាត់បានសង្កេតឃើញនៅឋាននរកឯណោះថា ព្រលឹងប្តីដែលបានធ្វើបាបប្រពន្ធជាខ្លាំង កាលពេលពួកគេនៅរស់នោះ ត្រូវយកមកធ្វើទុក្ខបុកម្នេញយ៉ាងសំបើមនៅទីនោះ ។

មានពេលមួយទៀត ពីតាគ្គរបានឲ្យគេសង់វិហារមួយយ៉ាងជ្រៅនៅក្នុងផ្ទះរបស់គាត់ ។ យោងតាមសំដីអ្នកផង ពីតាគ្គរគាត់បានស្នើសុំឲ្យម្តាយគាត់សរសេរអំពីព្រឹត្តិហេតុគ្រប់យ៉ាង ដែលកើតមានឡើងនៅពេលដែលគាត់មិននៅ ៖ គាត់ក៏បានចូល

ទៅបួនសម្ងំនៅក្នុងគុហារនោះអស់រយៈពេលមួយឆ្នាំ ។ ពេលដែលគាត់ចេញមកវិញ គាត់មានរូបរាងកាយក្រខ្វក់ស្គមស្គាំងជគ្រ្គឹងគួរឲ្យភ័យខ្លាច ។ គាត់ក៏បានឲ្យគេប្រមូលអ្នកស្រុកអ្នកភូមិមកជុំវិញគាត់ហើយគាត់ក៏បានប្រាប់ពួកគេថា គាត់ទើបនឹងវិលត្រឡប់មកពីឋាននរក ។ ដើម្បីញ៉ាំងឲ្យមនុស្សទាំងឡាយជឿលើពាក្យសំដីរបស់គាត់ គាត់ក៏បានចាប់ផ្តើមនិយាយអំពីរឿងហេតុទាំងប៉ុន្មានដែលកើតមានឡើងនៅពេលដែលគាត់មិននៅ ។ ហ្វូងប្រជាពលរដ្ឋក៏មានសេចក្តីកោតស្ញប់ស្ញែងជាយ៉ាងខ្លាំង ។ ក្នុងរំពេជនោះ អ្នកខ្លះមានអារម្មណ៍ថា ពីតាគ្ករជាកូនរបស់ព្រះ ។ ម្នាក់ៗក៏បានចាប់ផ្តើមយំទួញ ព្រមទាំងបញ្ចេញសំរែកយ៉ាងខ្លាំងស្ទើរដល់អាកាស ។ ពួកបុរសក៏បានស្នើរសុំឲ្យពីតាគ្ករជួយបង្ហាត់បង្រៀនភរិយារបស់ពួកគេផង ។ គឺចាប់តាំងពីពេលនោះមក ដែលពួកស្រីៗនៅក្រូតូន ត្រូវគេដាក់ងារថាជា ពីតាគ្ករីស្សៀន (សាវ័ករបស់ពីតាគ្ករ) ។ ថ្ងៃមួយពីតាគ្ករបានចូលទៅក្នុងទីលានកីឡាសាធារណៈ គាត់ក៏បានហួចឆ្វេកស្រែកហៅសត្វឥន្ទ្រីយមួយ ដែលគាត់បានចាប់យកមកផ្សាំងដោយគ្មាននរណាដឹង ។ ពួកប្រជាជនទាំងឡាយ មានការភ្ញាក់ផ្អើលយ៉ាងខ្លាំង ។ ពិតាគ្ករដើម្បីញ៉ាំងដំណើរឲ្យរឹតតែសមទំនង ក៏បានឲ្យអ្នកផងមើលឃើញភ្លៅមាសមួយចងជាប់នឹងជើងរបស់សត្វនោះ ។

ពីតាគ្ករតែងតែធ្វើពិធីបូជាថ្វាយព្រះ នូវនំប៉័ងនិងនំផ្សេងៗរបៀបៗគ្នានេះ ។ គាត់បានពោលថា ពួកព្រះនិងទេព្តាមិនសូវចូលចិត្តសត្វដែលគេប្រហារដោយឈាមកក្លាក់នោះទេ... ហើយរឿងនេះអាចណែនាំឲ្យព្រះចងកំហឹងទៅលើពួកជនដែលជាអ្នកផ្តើមធ្វើពិធីបូជាយញ្ញ័ថ្វាយព្រះនោះទៀតផង ។

វាមានរឿងហេតុច្រើនយ៉ាងដែលពីតាហ្គរ, ដោយសារតែការជាស់តឿនខាងលើនេះ ចង់ឲ្យមនុស្សងាកចេញពីការបរិភោគឆ្អាញ់ ហើយទម្លាប់ពួកគេឲ្យមានការរស់នៅយ៉ាងរបៀបធម្មតាជាទីបំផុត... ពីព្រោះពួកគេច្បាស់ជាមានសុខភាពដ៏ល្អប្រសើរជាងមុន, ចំណែកបញ្ញារបស់គេនឹងមានលក្ខណៈសេរី ហើយនិងមានដំណើរប្រព្រឹត្តទៅមុខក្នុងកិច្ចការផ្សេងៗ ។ ដើម្បីផ្តល់ឧទាហរណ៍ ខ្លួនគាត់ផ្ទាល់ផឹកតែទឹកហើយរស់នៅគ្រប់ពេលវេលា ដោយសារការបរិភោគនំប៉័ង, ទឹកឃ្មុំ, ផ្លែឈើ, បន្លែ.. លើកលែងតែសណ្តែកគួរតែប៉ុណ្ណោះ ដែលធ្វើឲ្យអ្នកផងមានសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ថា ហេតុអ្វីបានជាគាត់មានកាតព្វកិច្ច ត្រូវគោរពគ្រឿងបន្លែមួយមុខនេះ ។

ពីតាគ្ករបានប្រៀបធៀបជីវិតមនុស្សទៅនឹងបុណ្យហ្វ៊ែរ (ផ្សារតាំងតុ-តាំងទំនិញ) ៖ គឺដូចបុណ្យហ្វ៊ែរដូច្នោះឯង អ្នកខ្លះមកទីនោះដើម្បីហ្វឹកហ្វឺនក្នុងការប្រយុទ្ធ, អ្នកខ្លះទៀតមកធ្វើការតថ្លៃទិញដូរទំនិញ, អ្នកខ្លះទៀតមកគ្រាន់តែដើម្បីឈរមើល ។ ដូច្នេះនៅក្នុងជីវិត អ្នកខ្លះកើតមកជាប់ឃុំគ្រងក្នុងកិត្តិយស, អ្នកខ្លះទៀតអើខ្លួនមិន

រួចអំពីមហិច្ឆិតា, ចំណែកអ្នកខ្លះទៀតរង់ចាំចង់ដឹងតែអំពីសេចក្ដីពិតតែប៉ុណ្ណោះ ។

គាត់មានឆន្ទៈចង់ឲ្យមនុស្សម្នាក់ៗកុំទាមទារអ្វីៗសំរាប់ខ្លួនឯងផ្ទាល់ឲ្យសោះ ពីព្រោះមនុស្សយើងម្នាក់ៗមិនដែលដឹងអំពីអ្វីដែលត្រឹមត្រូវសំរាប់ខ្លួនឯងនោះទេ ។

គាត់បានចែកជីវិតមនុស្សជាបួនចំណែក ៖ គាត់បាននិយាយថា មនុស្សនៅជាកូនក្មេងរហូតដល់អាយុ២០ឆ្នាំ, ជាយុវវ័យរហូតដល់អាយុ៤០ឆ្នាំ, ជាមនុស្សធំរហូតដល់អាយុ៦០ឆ្នាំ, ជាមនុស្សចាស់ជរារហូតដល់អាយុ៨០ឆ្នាំ ។ ហួសពីអាយុនេះ គាត់មិនរាប់មនុស្សណានៅក្នុងចំណោមមនុស្សរស់ទៀតទេ ។

គាត់ចូលចិត្តរេខាគណិត (géométrie) និងតារាសាស្ត្រពេកណាស់ ៖ គឺគាត់នេះហើយដែលបានរកឃើញផ្កាយព្រឹក ហើយនិងផ្កាយល្ងាច គឺជាផ្កាយតែមួយ... ហើយនៅក្នុងត្រីកោនដែលមានមុមត្រង់... ការគុណានឹងខ្លួនឯងនៃមុមកណ្ដាលនឹងមានការីតស្មើគ្នា នឹងការបូកនៃទំហំគុណានៃមុមទាំងសង្ខាងទៀត (« Le carré de l'hypothènuse est égal à la somme des carrés des deux autres côtés - Théorème de Pythagore ») ។

គេបាននិយាយថា ៖ ពីតាគ្ករមានសេចក្ដីពេញចិត្តនិងរូបមន្តគណិតសាស្ត្រខាងលើនេះមែនទែន រហូតដល់គាត់យល់ថា គឺជាព្រះអាទិទេព ដែលបានផ្ដល់បញ្ញានេះដល់រូបគាត់... ម្ល៉ោះហើយគាត់ក៏បានចង់សំដែងនូវសេចក្ដីដឹងគុណាជាមួយនឹងព្រះដោយការសម្លាប់រង្គាល... គឺដោយធ្វើពិធីបូជាសត្វគោចំនួន១០០ ។ រឿងនេះត្រូវបានគេលើកមកនិយាយគ្រប់ទីកន្លែង ថ្វីបើជារឿងមិនសូវសមស្របនឹងទ្រឹស្ដីរបស់ពីតាគ្ករទាល់តែសោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែគេអាចសន្និដ្ឋានបានថា សត្វគោទាំងនោះ ជាគោសូន្យមកពីទឹកឃ្មុំនិងម្សៅសាឡី... ដូចតែស្រីៗសាវ័ករបស់ពីតាគ្ករធ្លាប់ធ្វើដូច្នោះឯង ។ អ្នកខ្លះទៀតបាននិយាយថា ៖ ពីតាគ្ករមានសេចក្ដីសប្បាយរីករាយនឹងទ្រឹស្ដីរបស់គាត់ពេករហូតដល់ទទួលសេចក្ដីស្លាប់...ក៏ប៉ុន្តែយោងតាមសំណេររបស់ឡាអែរស (Laërce)... រឿងនេះគ្មានមូលដ្ឋានអ្វីត្រឹមត្រូវទេ ។

ពីតាគ្ករមានគោលបំណងចង់ឲ្យមិត្តភាព និងទំនាក់ទំនងស្រុះស្រួលគ្នា មានជាអចិន្ត្រៃយ៍នៅរវាងពួកក្រុមសាវ័ករបស់គាត់ ។ ជាច្រើនលើកច្រើនគ្រាណាស់ ដោយបង្ហាត់បង្រៀនអ្នកទាំងនេះ គាត់តែងតែនិយាយនៅក្នុងប្រស្នារ ឬនៅក្នុងរបៀបជាការប្រៀបធៀប ។ ជាឧទាហរណ៍ គាត់បាននិយាយទៅកាន់កូនសិស្សគាត់ទាំងអស់ថា គេមិនត្រូវដើរកន្លងជញ្ជីងសោះឡើយ ៖ គឺដើម្បីបញ្ជាក់ប្រាប់អ្នកទាំងនោះថា គេមិនត្រូវដើរងាកចេញពីគន្លងយុត្តិធម៌ទាល់តែសោះ ។

គាត់បានបន្ថែមទៀតថា គេមិនត្រូវអង្គុយលើរបស់អ្វីៗ ដែលគេមានសំរាប់តែមួយថ្ងៃនោះទេ... គឺដើម្បីបញ្ជាក់ថា គេមិនត្រូវបញ្ឈប់ខ្លួនមកត្រឹមតែបច្ចុប្បន្នកាល

ប៉ុណ្ណោះទេ គឺត្រូវមានបង្កប់ស្បៀតខ្លះសំរាប់ដោះស្រាយរឿងអនាគតកាលផងដែរ។

គាត់បានណែនាំសាវ័ករបស់គាត់ឲ្យចំណាយពេលមួយរយៈរៀងរាល់ថ្ងៃ ដើម្បីចោទសួរខ្លួនឯងថា ៖ តើពេញមួយថ្ងៃ ឯងបានធ្វើអ្វីខ្លះ ? តើឯងបានទៅទីណាខ្លះ ? តើឯងបានធ្វើអ្វីខ្លះ ដែលមានលក្ខណៈសមរម្យ ? តើឯងបានធ្វើអ្វីខ្លះ ដែលទាស់ខុសនឹងកាលៈទេសៈ ? ។

គាត់បានផ្តែផ្តាំកូនសិស្សរបស់គាត់ទាំងអស់ថាឲ្យមានលក្ខណៈខាងក្រៅសុភាពរាបសារ, នឹងនរមិនច្រឡោតតោតតូង មិនអបអរសប្បាយឲ្យហួសហេតុ ហើយក៏មិនឲ្យធ្លាក់ខ្លួនស្រពាប់ស្រពោនហួសនិស្ស័យពេកដែរ ។ គេត្រូវមានសេចក្តីទន់ភ្លន់ចំពោះមាតាបិតាជានិច្ច... គេត្រូវតែគោរពចាស់ទុំ... គេត្រូវតែហាត់ប្រាណដើម្បីកុំឲ្យរូបកាយធំធាត់ដុះខ្លាញ់ហួសពេក... គេមិនត្រូវចំណាយពេលពេញមួយជីវិតរបស់គេសំរាប់តែធ្វើដំណើរនោះទេ ។

★ គេត្រូវតែប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងការរៀបចំថ្វាយកិត្តិយសដល់ព្រះ ដោយសំអិតសំអាងពិធីសក្ការៈបូជាឲ្យបានល្អប្រសើរជាទីបំផុត ។

★ ជនជាតិស៊ីត សាម៉ូលស៊ីក ដែលមានឋានៈជាកូនឈ្នួលរបស់ពីតាគ្ករ បានសំដែងនូវការប៉ិនប្រសប់ក្រៃលែង ក្នុងការសំដែងទាញយកផលចំណេញ ពីសេចក្តីប្រៀនប្រដៅរបស់លោកគ្រូធំ រហូតដល់ពេលមួយដែលគាត់នេះបានត្រឡប់ទៅស្រុករបស់ខ្លួនវិញ ពួកស៊ីតក៏បានធ្វើពិធីថ្វាយសក្ការៈបូជាចំពោះគាត់ ហាក់ដូចជាកូនឈ្នួលរបស់ពីតាគ្ករ ស្ថិតនៅក្នុងចំណោមពួកព្រះរបស់ពួកគេ ។

* *

*

ពីតាគ្ករបានយល់ថា ទ្រឹស្តីធំបំផុតក្នុងទំនាក់ទំនងលោកិយវត្ថុធាតុនេះ គឺឯកភាព ។ គឺចាប់ផ្តើមពីឯកភាពនេះឡើង ដែលគេចាប់ផ្តើមរាប់ចំនួនលេខនពន្ធ ។ កាលណាមានចំនួនហើយ គេអាចរាប់ពិន្ទុ... កាលណាមានពិន្ទុហើយ គេអាចទាញជាខ្សែគំនូស... កាលណាមានខ្សែគំនូសរួចហើយ គេអាចលាតសន្ធឹងជាផ្ទៃក្រឡា...កាលណាមានផ្ទៃក្រឡារួចហើយគេអាចសាងសង់ជាដុំវត្ថុរឹង... កាលណាមានដុំវត្ថុរឹងរួចហើយ គេអាចរកឃើញនូវធាតុទាំងបួនក្នុងលោកិយគឺ ៖ ភ្លើង, ខ្យល់, ទឹក, ដី... ដែលជាធាតុសាងសង់រូបកាយ... កាឡាខ្លួនចូលគ្នាទៅវិញទៅមកជានិច្ចនិរន្តរ៍ ក៏ប៉ុន្តែគ្មានអ្វីៗដែលត្រូវរលាយរលត់នៅក្នុងចក្រវាលនេះទេ... អ្វីៗដែលកើតមានឡើងគឺគ្រាន់តែជាការផ្លាស់ប្តូររូបប៉ុណ្ណោះ ។

គាត់បាននិយាយថា ផែនដីមានរាងមូល (កកន ÷ ដូច្នេះពីតាគ្គរបានរកឃើញថា ផែនដីមានរាងមូលចំនួន២ពាន់ឆ្នាំមុន Copernic និង Galilée ទៅទៀត... ក៏ប៉ុន្តែគួរកុំភ្លេចថាចំណេះវិជ្ជារបស់ពីតាគ្គរ ក៏ត្រូវដកស្រង់ចេញពីប្រទេសអេឈីព្ទដែរ) ហើយផែនដីនេះ បានត្រូវយកមកតាំងនៅចំកណ្ដាលទីចក្រវាលតែម្ដង ។ គាត់បានអះអាងថា ផែនដីនេះមានមនុស្សរស់នៅគ្រប់ទិសទី... ដូច្នេះទៅវាគ្មានទិសផ្ទុយគ្នាដែលមានពពួកមនុស្ស ដើរបញ្ច្រាស់ជើងទល់គ្នា ជាមួយនិងពួកយើងនោះទេ ។

គាត់និយាយថា ខ្យល់ដែលនៅរុំជុំវិញផែនដី ជាគ្រឿងមិនស្អាត ព្រមទាំងមានថាន:ជារបស់មួយនៅនឹងថ្កល់មួយកន្លែង... គឺហេតុដូច្នោះហើយ បានជាសព្វសត្វទាំងឡាយដែលរស់នៅលើផែនដីនេះ មានវាសនាត្រូវស្លាប់ ព្រមទាំងមានលទ្ធភាពកើតជម្ងឺដែលបណ្ដាលឲ្យមានសភាពពុករលួយដល់ខ្លួនប្រាណ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ខ្យល់នៅលើផ្ទៃមេឃជាគ្រឿងស្អាតថ្លាឆ្វង់ ដែលរើបំរះផ្លាស់ប្តូរទីកន្លែងជាអចិន្ត្រៃយ៍.. ម្ល៉ោះហើយសព្វសត្វទាំងឡាយ ដែលរស់នៅលើផ្ទៃមេឃ ជាសត្វអមត:... អ្វីៗនៅខាងលើមានលក្ខណ:ជាព្រះ ជាទេព្តាទាំងអស់ ។ ដូច្នេះទៅ ថ្ងៃក្ដី លោកខែក្ដី ព្រមទាំងតារាទាំងឡាយ សុទ្ធសឹងតែជាព្រះអទិទេព ពីព្រោះពួកគេរស់នៅកណ្ដាលគ្រឿងខ្យល់ល្អជានិច្ច បក់បោកមកជាមួយកំដៅសកម្ម ដែលជាប្រភពនៃជីវិតទាំងឡាយ ។

មានមតិច្រើនណាស់ដែលបានបកស្រាយអំពីសេចក្ដីស្លាប់របស់ទស្សនវិទូពី-តាគ្គរ ។ អ្នកខ្លះពោលថា សាវ័ករបស់គាត់មួយចំនួន ដែលគាត់បានទទួលរាប់អាន ក៏កើតមានសេចក្ដីក្តៅក្រហាយជាខ្លាំងនឹងសេចក្ដីបដិសេធនេះ ម្ល៉ោះហើយបានយកភ្លើងទៅដុតផ្ទះនៅមីឡុង ដែលពីតាគ្គរកំពុងតែសំណាក់នៅ ។ អ្នកខ្លះទៀតបានអះអាងថា គឺពួកក្រុត្តូនីញ៉ាតដែលបានបង្កើតអគ្គីភ័យខាងលើនេះ ដោយព្រោះគេភ័-យខ្លាចពីតាគ្គរនឹងតាំងខ្លួនជាស្ដេចនៅក្នុងស្រុករបស់គេ ។ ទោះជាយ៉ាងណាក្ដី នៅពេលដែលពីតាគ្គរបានឃើញភ្លើងឆេះភូមិស្ថានរបស់គាត់អស់ហើយ គាត់ក៏បានដកថយចេញពីទីនោះ ជាមួយនឹងក្រុមសាវ័ករបស់គាត់ចំនួន៤0នាក់ ។ មតិខ្លះទៀតបានបញ្ជាក់ថា គាត់បានរត់ចូលព្រៃមុយសេនៅម៉េតាប៉ុង ដែលនៅទីនោះគាត់បានប-ណ្ដោយខ្លួនឲ្យស្លាប់ដោយសារសេចក្ដីអត់ឃ្លាន ។ មនុស្សមួយចំនួនបានផ្ដល់យោបល់ថា គាត់បានដើរទៅប្រទះចំការសណ្ដែកគួរ ដែលគាត់មិនបានដាច់ចិត្តនឹងដើរឆ្លងកាត់ ម្ល៉ោះហើយជាហេតុមិនអនុញ្ញាតឲ្យគាត់គេចចេញពីគ្រោះថ្នាក់បាន ។ « គួរតែ ស្លាប់នៅទីនេះចុះ, គាត់ពោល, ជាជាងដើរជាន់សណ្ដែកទាំងនេះឲ្យខ្ទេចខ្ទីអស់ » គាត់ក៏អង្គុយរង់ចាំពួកក្រុត្តូនីញ៉ាតដោយស្ងប់ស្ងៀម ឲ្យពួកនេះមកប្រហាររូបគាត់និងក្រុមសាវ័ករបស់គាត់គ្មានសល់ ។ នៅទីបំផុតមានមនុស្សខ្លះបានយល់ថាមិនមែន

ពួកក្រួតូនីញ៉ាតនេះទេ ដែលបានប្រព្រឹត្តអំពើអកុសលទាំងនេះ ក៏ប៉ុន្តែបន្ទាប់ពីមានសង្គ្រាមកើតឡើងរវាងពួកអាគ្រីយ៉ង់តាំងនិងពួកស៊ីរ៉ាគុស្សាំង, ពីតាគ្អរក៏បានរត់ទៅជួយយកអាសារពួកអាគ្រីយ៉ង់តាំងដែលត្រូវជាសម្ពន្ធមិត្ត ។ ពួកអាគ្រីយ៉ង់តាំងក៏បានត្រូវបាក់ទ័ពខ្ចាត់ខ្ចាយ ហើយនៅក្នុងពេលនោះ ពីតាគ្អរដែលកំពុងថយខ្លួន ក៏បានជួបប្រទះនឹងចំការសណ្តែកពិតមែនដែលគាត់មិនព្រមឆ្លងកាត់ បែរជាសុខចិត្តយកកទៅហុចឲ្យពួកស៊ីរ៉ាគុស្សាំងទៅវិញ។ ពួកនេះបានចាក់ទម្លុះទម្លាយខ្លួនគាត់ជាច្រើនដង ។ ពួកសាវ័ករបស់គាត់ដែលធ្វើដំណើរជាមួយគាត់នៅពេលនោះដែរ ក៏ត្រូវគេប្រហារស្ទើរតែទាំងអស់ ។ មានតិចគ្នាណាស់ដែលបានរួចជីវិតនៅពេលនោះ ។ នៅក្នុងចំណោមអ្នកដែលបានគេចផុតពីគ្រោះថ្នាក់ មានឈ្មោះអាជីតា នៅតារ៉ង់ត៍...ដែលបានក្លាយទៅជាអ្នកប្រាជ្ញផ្នែកខាងរេខាគណិតម្នាក់ដ៏សំខាន់ជាងគេក្នុងសម័យនោះ ។៙

❑ ❑

❑